

Leve posthornet!

Pedagogisk opplegg

Hele landets teater

17

Utarbeidet av Anne Holtan
for elever i videregående opplæring

Innholdsfortegnelse:

Introduksjon med handlingsreferat	s. 3-4
Oppgaver egnet for norskfaget	s. 5-8
Oppgaver egnet for samfunnsfagene	s. 9-11
Oppgaver egnet for teaterfagene ved MED	s. 12-14

Introduksjon:

Hovedpersonen i romanen er Ellinor. Hun er en kvinne i slutten av trettiårene som jobber som kommunikasjonsrådgiver i et byrå hun har startet sammen med kompanjongene Paul og Dag. Da kollegaen Dag skriver et avskjedsbrev der han omtaler henne som en kynisk og kald "fitte" og stikker av fra jobben for så å begå selvmord i en fremmed havn i Europa, blir dette en oppvåkning for Ellinor. Hun blir smertelig klar over det inautentiske livet hun lever. Hennes forhold til kjæresten og familien er preget av plikt og rolleforventninger, som hun betrakter med en ironisk og følelsesmessig distanse. Hun evner ikke å være nærværende og ekte i relasjoner og lider av en tomhetsfølelse. Men hva kan lede til et ekte liv?

Dag etterlater seg en påbegynt arbeidsoppgave som Ellinor må overta. Det er en bestilling på et medietreningskurs for postombærernes fagforening Postkom. De vil gå til kamp mot regjeringens forsøk på å innføre EUs tredje postdirektiv, noe som vil åpne for fri konkurranse for posthåndtering av brev under 50 gram. På Arbeiderpartiets landsmøte i 2011 skal det stemmes over forslaget om innføring av EUs tredje postdirektiv. Dette er romanens dokumentariske grep. Både Støre og Stoltenberg blir omtalt og forslaget ble nedstemt på det faktiske landsmøtet i 2011.

Språket er et sentralt tema i boken så vel som i teaterstykket. I møte med postombærere fra Nord-Norge som snakker "rett fra levra" med ekte engasjement og levd liv, blir Ellinor konfrontert med manglende ekthet og autenticitet i sitt eget språk som profesjonell kommunikasjonsrådgiver. Hun skriver på bestilling og bruker tekniske og retoriske grep for å overbevise/manipulere leseren eller lytteren, men føler nå at dette språket er tomt, overfladisk og fremmedgjørende, og egentlig bare speiler det livet hun lever. Dette blir et vendepunkt for Ellinor. Det blir nødvendig å finne et annet språk for å nå frem, et språk som er umiddelbart og nærværende. Eller som hun sier til kompanjongen Rolf: «feilen var at vi hadde forsøkt å beskrive en sirkel ved hjelp av firkanter.» Og gjennom å forvandle sin egen skrift, kan Ellinor også nå frem til seg selv.

TEATRET

Oppgaver spesielt egnet for Norskfaget

Oppgave 1

Språkets betydning for sosialisering og identitet

Gruppeoppgave med dramatisering i grupper med 4-6 elever.

Les handlingsreferat i innledningen og følgende artikkel om EUs postdirektiv som forberedelse: <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/politikk/Hva-er-EUs-postdirektiv-5119991.html#.Uthlcs0I5DE>

Les deretter utdrag 1 fra manus.

Sitat fra manus som inspirasjon:

Asfrid- en postombærer fra Nord- Norge:

“Russerne vil strømme ulovlig over grensa og overta for en uke eller to om gangen på skitlønn og brevan vil ikke komme fram for dem kan ikke språket og ikke lese norsk og det blir kaos og folk vil slutte å stole på Posten og slutte å sende viktige og vektige saker med Posten, og så er det slutt og over med Posten, sånn er det med den saken”

Dramatiser møtet i Postkoms fagforeningslokaler.

Ellinor og Paul skal holde medietreningskurs for postombærere fra distriktene.

to elever spiller Ellinor og Paul og resten av gruppen er representanter fra ulike distrikter som er redde for å miste jobbene sine hvis EUs tredje postdirektiv blir innført på

TEATRET

Arbeiderpartiets landsmøte.

De to kommunikasjonsrådgiverne snakker et byråkratisk offentlig språk og bruker retoriske virkemidler, mens de postansatte forteller sine historier og ytrer sine meninger med sitt dagligdagse språk. Improviser replikkene men bruk utdrag fra manus som inspirasjon. Gruppene viser rollespillet for klassen etter og ha øvd i 15-20 min. Klassen drøfter deretter språkets slagkraft og betydning for identitet . Se videoklipp: <http://www.nrk.no/skole/klippdetalj?topic=nrk:klipp/267651>

➤ **Beregnet bruk av tid: 2 skoletimer**

Oppgave 2

Den selvbiografiske romanen og dokumentarisme i fiksjonslitteratur.

I de siste årene har det kommet flere selvbiografiske romaner. Man kan si at det er en litterær trend. Den mest kjente og omdiskuterte her i landet er ”Min kamp”, en 6 -binds selvbiografisk roman skrevet av Karl Ove Knausgård. Det har vært stor debatt om hans bokprosjekt i media bl.a. fordi flere personer i bøkene har følt seg brukt og delvis uthengt. Det som kjennetegner den biografiske romanen er at den refererer til, og forteller om virkelige hendelser og personer. Likevel vil den alltid ha noe av fiksjonen i seg fordi det er forfatterens subjektive tolkninger og opphevelser av disse hendelsene og personene det fortelles om. Mange har følt seg uthengt, misbrukt og blottlagt gjennom forfatterens personlige prosjekt.

Vigdis Hjorth skriver også bøker der handlingen ligger nært opp til hennes eget liv, der også virkelige personer er lett gjenkjennelige. Romanen ” 30 dager i Sandefjord” som skildrer forfatterens soningsopphold i Sandefjord kretsfengsel er nær opp til å være selvbiografisk. Les anmeldelse I

Dagbladet: <http://www.dagbladet.no/2011/10/06/kultur/litteratur/anmeldelser/litteraturanmeldelser/bok/18482398/>

I Leve Posthornet! skiver hun også inn virkelige hendelser og om nålevende personer.

Instruksjon til individuell oppgave:

Klassen ser videointervju med Vigdis Hjorth som introduksjon.

<http://tv.nrk.no/serie/bokprogrammet/mktf01000913/29-10-2013#t=6m29s>.

Skriv et essay der du reflekterer og drøfter den selvbiografiske romanen og bruk av dokumentarisme i fiksjonslitteratur med utgangspunkt i følgende spørsmål:

Hva tilfører dette fiksjonen ?

Hvordan påvirker det leseropplevelsen?

Hvilke etiske dilemmaer ser du med å bruke dokumentarisk materiale og virkelige personer i en roman?

Følgende oppgave er egnet til å arbeide med etter at elevene har sett forestillingen.

Oppgave 3

Fra roman til teatermanuskript til teaterforestilling

Skriv et essay der du sammenligner vedlagte utdrag fra boken, s. 92- 95, utdrag 3 fra manus s.48, og scenen slik den utspiller seg i forestillingen. Du skal belyse forskjellene i fortellermåte, bruk av virkemidler og hvordan eventuelt din egen forståelse og opplevelse av samme situasjon forandrer seg med de tre ulike fortellermåtene.

TEATRET

Relevante kompetansemål i norskfaget

Vg 1

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- mestre ulike muntlige roller i gruppesamtaler, foredrag, dramatiseringer, presentasjoner og framføringer.
- beskrive samspillet mellom muntlig og skriftlig språk, bilder, lyd og musikk, bevegelse,
- beskrive estetiske uttrykk i teater, film, musikkvideo, aviser og reklame og drøfte ulike funksjoner knyttet til språk og bilde perspektiv mellom nåtid og fortid og i forhold til impulser utenfra.
- beskrive og vurdere hvordan språk og sjangere brukes av representanter for ulike yrkesgrupper og i ulike sosiale sammenhenger

Vg 2

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- drøfte fellesskap og mangfold, kultur møter og kulturkonflikter med utgangspunkt i et bredt utvalg av norske og utenlandske samtidstekster i ulike sjangere
- drøfte sider ved norsk språkpolitikk og kulturutvikling i et globaliseringsperspektiv

Vg 3

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- analysere og vurdere sammenhengen mellom innhold, virkemidler og hensikt i muntlige sjangere
- skrive klart disponerte tekster med tydelig fokus og saklig argumentasjon
- sammenligne og vurdere tekster som overføres fra ett medium til et annet
- gjøre rede for norsk språkdebatt og språkpolitikk fra 1830-årene til vår tid
- gjøre rede for forholdet mellom muntlig og skriftlig språk og for særtrekk ved et utvalg norske talemålsvarianter

TEATRET

Oppgaver spesielt egnet for samfunnsfagene.

Oppgave 1

Klassen leser først handlingsreferatet i innledningen og utdrag 1 fra manus. Finn deretter informasjon på internett om hva EU postdirektiv går ut

på: <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/politikk/Hva-er-EUs-postdirektiv-5119991.html#.UthlcsOI5DE>.

Dramatiser følgende situasjon fra Arbeiderpartiets landsmøte i 2011. Saken om innføring av EUs tredje postdirektiv har kommet opp til debatt. Halve klassen spiller roller som representanter fra fagforeningen til de postansatte og argumenterer mot innføring av postdirektivet, og den andre halvdelen spiller representanter fra Arbeiderpartiet som argumenterer for innføring.

- **Beregnet bruk av tid ca. 2 skoletimer.**

Oppgave 2

Klassen leser utdrag 1 fra manus som handler om den unge lærerinnen Helga Brun som kom til Sørøya i 1967 for undervise på sommerskolen. Tenk dere at det har gått 10 år, og dere skal lage en artikkel om denne historien. Som grunnlag for artikkelen skal dere intervju to elever av Helga, to foreldre som var med å "jage" Helga fra Sørøya, og Helga

TEATRET

Brun selv. Målet med intervjuet er å komme til bunns i historien og få den fortalt fra ulike synsvinkler . Fem frivillige elever spiller rollene som intervjuobjekter.

Deretter skriver elevene en artikkel med utgangspunkt i følgende kompetansemål fra læreplanen: *vis hvordan hendelser kan fremstilles ulikt og drøft hvordan interesser og ideologi kan prege synet på hva som blir opplevd som fakta og sannhet.*

- **Beregn to skoletimer til reseach og intervju. Artikkelen kan være en skriftlig innleveringsoppgave.**

Oppgave 3

Individuell oppgave

Les handlingsreferat i innledningen og utdrag 1 fra manus. Skriv deretter et innlegg til landsmøtet i arbeiderpartiet om EUs postdirektiv der du representerer de postansatte.

Til inspirasjon:

Ellinor har lest postombærernes debattinnlegg som de har skrevet som en del av medietreningskurset. Hun møter de postansatte for å gi tilbakemelding og veiledning.

ELLINOR (*famlende*)

Hva skal jeg si. Hva skal jeg si? (*Pause*)

Jeg har lest debattinnleggene deres. *Forsøkene* på å skrive debattinnlegg.

Og jeg ble, jeg ble (*trenger seg opp mot veggen og lukker øynene*) rørt. Det kan være vanskelig å forstå hvorfor en tekst beveger oss mens en annen etterlater oss likegyldig.

Det kan være veldig vanskelig å si. Debattinnleggene deres, de , ja. De er ikke

debattinnlegg. De er levde liv- Og hva kan jeg slutte av at jeg ble berørt av å lese tekstene deres? At jeg ikke kan lære dere å skrive debattinnlegg.

- **Beregnet bruk av tid ca.2 skoletimer**

Relevante kompetansemål i samfunnsfag.

Mål for opplæringen er at elevene skal kunne:

- *vise hvordan hendelser kan fremstilles ulikt og drøft hvordan interesser og ideologi kan prege synet på hva som blir opplevd som fakta og sannhet.*
- skape fortellinger om mennesker fra ulike samfunn i fortid og nåtid og vise hvordan livsvilkår og verdier påvirker tanker og handlinger
- skrive samfunnsfaglige tekster med presis bruk av fagbegrep, grunngitte konklusjoner og kildehenvisninger.

TEATRET

Oppgaver spesielt egnet Teaterproduksjon 1 og 2

Oppgave 1

Lærer i rolle

Klassen leser utdrag 2 fra manus. Utdraget er en dialog mellom Ellinor og Rudolf. Rudolf er lokal postombærer fra Alta. Han forteller historien om Helga Brun. Hun var ung lærer på sommerskolen på Sørøya i 1967. Denne historien fikk han høre da han leverte et brev fra en tidligere elev til Helga rett før hun døde. Eleven takker henne for det hun gjorde for henne og de andre elevene på sommerskolen. Helga ble jaget fra Sørøya i 1967 fordi hun hadde et utradisjonell undervisningsopplegg som foreldrene oppfattet som skadelig for barna fordi de forandret atferd.

Klassen lager et dramatisk forløp over historien om Helga som kom til Sørøya i 1967 og møtte klassen sin.

Læreren spiller Helga Brun som kommer som ung lærer til Sørøya for å undervise på sommerskolen. Elevene spiller Helgas elever og deres foreldre.

Oppgave 2

Monolog og dialogarbeid

Dramatiser følgende monologer og dialoger fra utdrag 4. Klassen går i grupper på 3 elever. Der en spiller monologene og 2 dialogen. Elevene gir hverandre instruksjon og drøfter valg av virkemidler og hvordan de skal iscenesette teksten.

- **Beregnet bruk av tid ca. 3 skoletimer**

Oppgave 3

Skriv en teateranmeldelse av forestillingen "Leve Posthornet"

Før forestilling bør elevene lese det korte handligreferatet i innledningen.

En teateranmeldelse skal ikke være for lang – man får sjelden mer enn en side i

Dagbladet. Dessuten skal teateranmeldelsen være subjektiv. Du har faktisk lov til å mene noe. Det er lurt å gjøre litt research før forestilling og skrive ned nødvendige opplysninger som du skal ha med i anmeldelsen. Se forhåndmtale på Riksteaterets hjemmeside.

Disse momentene bør du ha med i anmeldelsen:

- Presentasjon av stykket/oppsetningen
(Navnet på stykket og dramatiker, regissør, scenograf evt. koreograf)
- Kort om sjanger og handling
- Beskrivelse av oppsetningen både når det gjelder regi og scenografi
- Skriv om skuespillernes enkeltprestasjoner – samspill og publikumskontakt
- Spesielle vinklinger, valg og enkeltprestasjoner når det gjelder:
  - regi
  - scenografi, kostymer, lys og andre effekter
  - spillestil

- **Beregnet bruk av tid ca.3 skoletimer eller skriftlig innleveringsarbeid.**

TEATRET

Teaterproduksjon 1 og 2 og Teaterensemble

Skuespillerutvikling

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- bruke grunnleggende skuespillerteknikk med vekt på utvikling av kropp og stemme
- vise evne til å oppnå partnerkontakt
- bruke ulike typer tekster i arbeid med stemmetrening og formidling
- beherske grunnleggende skuespillerteknikk og skape et selvstendig uttrykk

Scenisk formidling

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- gjøre rede for bruk av ekspressivitet i skuespillerens uttrykk
- bruke ulike spillestiler i forhold til scenisk form
- eksperimentere med sceniske virkemidler i forhold til rolle og scenisk handling
- drøfte spillestil, virkemidler og tilnæringsmåter

Teaterteori og –analyse

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- analysere og tolke forestillinger og skrive teateranmeldelser

TEATRET